

Gospodarski položaj Nemške Avstrije

U NEMŠKI AVSTRIJI PRIDE NA OSEBO
8800K DRŽAVNEGA DOLGA.

Primožič Edvin

Bilo je in ne bo več!

Pred vojsko smo bili Slovenci na Koroškem veliki trpini. Nemci so držali gajžlo, mi pa smo vlekli kakor črna živina. Druge pravice nismo imeli kakor davke plačevati, vojake služiti in molčati. Nismo imeli ne slovenskih šol, ne učiteljev, ne uradnikov, povsod so sedeli na imenitnih mestih Nemci, večinoma privandranci, ki so Slovence domačine zaničevali in si mislili, da je Bog ustvaril svet in ljudi samo za uradnike. Ali vse to je bil samo še-le pot od Poncija do Pilata. Pravi križev pot se je začel za nas z izbruhom vojske, katero so začeli Nemci tako peklensko hudobno in v kateri so tudi

nas na smrt obsodili!

Moški od 18. do 50. leta so morali na fronto, kjer je tulila in grmela smrt in je zijala velika dolga, črna jama, nikoli polna. Nemci in njihovi prijatelji pa so doma prodajali patrijotizem, vpili „durchhalten bis zum Endsieg“, alles zahlen die Feinde, Deutschland über alles, zeichnet Kriegsanleihe“ i. t. d. Pri tem pa so neusmiljeno praznili naše hleve, rekvirirali žito, jajca, mleko, volno, zapirali mline in dajali „Brotkarte“, Tabak-, Kleider-, Fett-, Zucker-, Mehl-, Seifen-, Kohlenkarte i. t. d. Nas pa so gonili ven, tja, kjer je bil jok in stok in škripanje z zobmi.

Pravica je zmagala!

Nemci so bili v tej vojski tako grozovito tepeni, višja pravica jih je udarila tako močno, da mora to uvideti vsak slepec, slišati vsak glušec. Nam pa je,

kakor po velikem čudežu, na katerega si prej nismo upali niti misliti, zasijalo koncem oktobra 1918 zlato solnce svobode.

Tudi mi Koroški Slovenci smo se otrešli Nemcev in šli smo mirno na delo. Pričakovali smo, da je Nemce velika šiba pravice izučila in da bodo pustili vsakemu svoje.

Kdor zgrabi za meč . . .

Toda Nemci so še enkrat planili na nas, kakor gladni volk, kateremu je otel pastir jagnje. Kot dobri sosedje smo upali živeti z njimi, oni pa so privedjali besni in krvoločni v naše mirne kraje, s puškami in kanoni so zasedli najprej Rož, potem še velikovško okolico in Podjuno ter trobili v svet, da je to ljudska volja.

Pri granatah, požigih in ropih! Prava ljudska volja pa se je izkazala koncem maja in začetkom junija lanskega leta, ko so nemški „junaki“ in zapeljani folksverovci, ki so imeli prej toliko korajže nasproti našim ženskam, bežali pred našimi vojaki tako, kakor v celi vojski nikdar. Prisegli so „nur über meinen Leib“, pa so jih morali Lahi šele v Beljaku in Št. Vidu ustaviti, ko so naši korakali v Celovec in na Gosposvetsko polje. Tako so bili še enkrat udarjeni z mečem, za katerega so sami zgrabili!

Glasovanje ljudstva na Koroškem!

In naša volja, pravi ljudski glas, se je slišal tedaj celo v daljni Pariz. Mirovna pogodba, ki so jo morali premagani in ponižani Avstrijci 10. septembra 1919 podpisati, govori v členu 49. in 50. o glasovanju na Koroškem.

Korošci in Korošice, ali ste kedaj mislili v dneh najhujšega preganjanja, ko so morali naši ljudje leta 1914 in 1915 v ječe, da nam bo mirovna konferenca v Parizu uresničila stoletne sanje in ustvarila Jugoslavijo in da bomo Koroški Slovenci dobili jugoslovansko upravo in da se smemo z ljudskim glasovanjem izreči za edino pravo mater Jugoslavijo?

Kaj bi bili Nemci rekli pred vojsko, če bi mi koroški Slovenci kaj takega zahtevali? Živimo pač v novi dobi, v dobi svobode.

Zmaga je naša!

Kdo bo pri glasovanju zmagal? Seveda Slovenci! Zmagali bomo zato, ker je pravica na naši strani.

Ko se je na mirovni konferenci v Parizu govorilo o glasovanju, so si Nemci mislili, da bo kar cela Koroška glasovala. Ta rešitev bi bila za Nemce najbolj „einfach“. Potem so zahtevali, naj cela celovška kotlina s Celovcem vred skupaj glasuje. Tudi ta rešitev bi bila za Nemce „primerna“. Nam prijazna antanta pa je stvar zasukala tako, da je izločila najbolj slovenske kraje ter jih združila v cono A. Ta cona A naj kot prva glasuje in naj pokaže Celovčanom pot. Da se je stvar tako uredila, je velika zmaga jugoslovanskih diplomatov v Parizu, in ob enem **prvi vzrok**, zakaj bomo zmagali. Saj je v coni A čez 90% Slovencev.

Pri prejšnjih avstrijskih volitvah za državni in deželni zbor so Slovenci v tistih krajih, ki tvorijo sedaj cono A, vedno lahko zmagali in to pod pritiskom nemških revolverjev, nožev in na vse zadnje pri nemškem gulašu in freibiru. Ker smo zmagali tedaj, bomo tudi sedaj in to je ob enem tudi **drugi vzrok** naše zmage pri glasovanju. **Tretji vzrok**, da bomo gotovo zmagali, je v tem, da se bo glasovanje vršilo pod našo jugoslovansko upravo, ki nam jo je prijateljska antanta dala. Med tem, ko so bile pod Avstrijo volitve pod nemško komando, ko so bili prej vsi šribarji in župani in orožniki in financarji in vsi uradniki Nemci, je zdaj vse ravno narobe.

Četrti vzrok naše zmage bodo naše žene, ki bodo prvokrat v svojem življenju stopile pred volilno komisijo. Nemci so se bali naših narodnih žen in deklet in so zaradi tega tudi zahtevali v Parizu naj ostanejo žene in dekleta doma. Zdaj pa se jim še bolj hlače tresejo, ko jih vidijo organizirane v velikanski armadi. **Peti vzrok** nam je pa sam Bog dal! V

Avstriji lakota, pri nas vsega dosti, da še celo izvažamo; tam revolucionarni boljšeвики in komunisti, sestradani uradniki, judje na vseh odločilnih mestih, izmozgani kmetje; pri nas pa delavno ljudstvo, zaradi tega red in mir; tam gorata majhna državica, zaprta od vseh strani, ki si pridela živeža komaj za tri mesece, pri nas bogata, štirikrat večja dežela ob morju, tam oddaja premoženja in večne rekvizicije, pri nas tega ni. Kar kdo pridela, je njegovo. Tam folksverovske, rudeče in Bog ve še kakšne bande, pri nas disciplinirana močna armada. Tam denar, ki vsak dan pada, našemu pa vrednost vedno bolj raste in kar je glavno: Nemška Avstrija ima žalostno usodo premagane države, Jugoslavija pa je prijateljica zmagovite antante.

Ali ostane pri takih razmerah Nemcem še kakšno upanje na zmago?

Upanje sicer ne, pač pa imajo dva „trošta“:

1.) Da je „Kärnten ungeteilt“, čeravno so ga Nemci sami en del že Lahom prodali, drugi del (Mežiška dolina in Jezersko) pa je že končnoveljavno pod Jugoslavijo.*)

2.) Da je mnogo Slovencev na Koroškem „deutschfreundlich“. Vsak otrok pa ve, da so taki bili samo tako dolgo, dokler so bili pod nemško komando. Torej je pač trošt na prazen košt.

* * *

Kako je mirovna pogodba razkosala Avstrijo.

Kako velika je bila stara Avstrija.

Člen 27. mirovne pogodbe je raztrgal staro Avstrijo na drobne kose. Stara Avstrija je merila **676 000 km²**.

Pripadale so k njej sledeče dežele: Bukovina, Galicija, Šlezija, Češka, Morava, Spodnje in Gornje Avstrijsko, Štajerska, Solnograška, Tirolska, Predarlška, Goriška, Trst, Istra, Koroška, Kranjska, Dalmacija,

*) „Kärnten ungeteilt“ je torej tak, kakor „Deutschland ungeteilt“ ali pa „Österreich ungeteilt“ ali pa Ogrska in Turčija!

Ogrska, Sedmograška, Hrvatska in Slavonija, Bosna in Hercegovina, vsega skupaj 22 dežel.

Avstrija z Ogrsko je imela 52 milijonov prebivalcev. Bila je velesila, ker je imela tako veliko ozemlje in toliko prebivalcev.

In v tej veliki državi so vladali Nemci in Madžari nad drugimi narodi, večinoma slovanskimi. Mirovna pogodba je vse predrugačila na korist zatiranih narodov. Današnja Nemška Avstrija, kakor jo je pristrigla mirovna pogodba, je deželica, ki je še manjša, kakor je bila pred svetovno vojsko od Nemcev tako zasramovana Srbija. Tega nikdar ne smemo pozabiti.

Kaj je še ostalo pri Nemški Avstriji?

1.) Spodnje Avstrijsko	19.000 <i>km</i> ²
2.) Gornje Avstrijsko	12.000 "
3.) Solnograško	7.800 "
4.) Predarlsko	2.500 "
5.) Tirolsko (brez južnega dela, kjer so Lahi pograbili skoro $\frac{1}{4}$ milijona Nemcev)	13.000 "
6.) Koroška (brez Kanalske doline, katero so Lahi vzeli, in brez naše cone A)	8.500 "
7.) Štajersko (brez južnega dela z Mariborom, kar imamo mi Jugoslovani)	16.500 "
Skupaj	<u>79.300 <i>km</i>²</u>

Nemška Avstrija je torej samo osmi del stare avstro-ogrske monarhije. Takšen je „Estrajh ungeteilt“. Ni čuda, da naši Nemci o velikosti svoje nemške Avstrije nikdar ne govorijo.

Koliko ima Nemška Avstrija prebivalcev?

1.) Spodnje Avstrijsko z Dunajem	3·5 milijonov
2.) Gornje Avstrijsko	0·8 "
3.) Solnograško	0·2 "
4.) Predarlsko	0·15 "
5.) Tirolsko	0·42 "
6.) Koroško	0·3 "
7.) Štajersko	1·1 "

Skupaj . . . . . 6·47 milijonov

Pregled.

Stara Arstrija	22 dežel	676.000 km^3	52 milj. ljudi
Nemška Avstrija	7 deželic	79.300 „	6 ^{1/2} „ „

* * *

Da uvidimo tembolj onemoglost Nemške Avstrije nasproti Jugoslaviji, naj sledijo številke o velikosti Jugoslavije in o njenem prebivalstvu.

* * *

Kako velika je Jugoslavija?

1.) Koroška (cona A in mežiška dolina)	2.150 km^2
2.) Kranjsko	9 950 „
3.) Južna Štajerska	4.730 „
4.) Hrvatska in Slavonija	42.530 „
5.) Bosna in Hercegovina	51.200 „
6.) Razni deli stare Ogrske in sicer: Prekmurje, Medjimurje, Baranja, Bačka in Banat	40.000 „
7.) Dalmacija	13.000 „
8.) Srbija	87.000 „
9.) Črnagora	14 000 „
10.) Severni del Albanije	5.000 „

Skupaj . . . . . 269.560 km^2

Jugoslavija je torej skoraj štirikrat večja nego Nemška Avstrija. Jugoslavija meji na krasno Jadransko morje, ki veže našo domovino s celim svetom, med tem ko Nemška Avstrija nima morja. Kako vpitje bi bilo pri Nemcih, če bi oni imeli morje in mi ne! Tako je pa vse mirno.

Koliko ima Jugoslavija prebivalcev?

Jugoslavija ima nad 13 milijonov ljudi, torej dvakrat toliko kakor Nemška Avstrija. Ker pa imamo štirikrat toliko zemlje, rodovitne zemlje, se bomo brez skrbi pomnožili. Še naših otrok otroci si bodo to zemljo delili in jo uživali kot samostojni gospodarji. V Nemški Avstriji pa živita dve tretjini prebivalcev v mestih in trgih (samo uradnikov je 400.000) ena tretjina

JUGOSLAVIJA okoli 260000 km²
 ~ 13,000,000 duš
 AVSTRIJA okoli 80000 km²
 ~ 7,000,000 duš

MURZOBUL

MURZOBUL

MURZOBUL

MURZOBUL

MURZOBUL

pa na deželi. V Jugoslaviji pa obdeluje več kot 80% prebivalcev polje, kjer imajo zadosti kruha, solnca in zdravja, med tem, ko velika večina Nemških Avstrijcev tiči pri praznih želodcih v dimu in prahu mest in fabrik.

* * *

Velikost države in število prebivalcev, to je podlaga za celo gospodarstvo vsake države. Vsak kmet se vpraša, kako velika je kmetija in koliko redi ljudi. Tako tudi pri državi. Vprašajmo sedaj kako se naj ta reva, imenovana Nemška Avstrija, na svojem majhnem goratem ozemlju razvija. Da je to nemogoče, so javno izrekli prvi njeni ministri. Tako je minister dr. Bauer rekel 7. junija 1919 v dunajskem parlamentu: „Uns bleibt fasst nichts als das felsige, unfruchtbare Gebirge der Alpen und die Hauptstadt Wien“.

„Nam ne ostane skoraj nič družega, nego skalnato, nerodovitno planinsko gorovje in glavno mesto Dunaj.“

In sam predsednik Nemške Avstrije Seitz (izgovori Zajec), ki jo vendar najbolje pozna, je 20. junija na velikem zborovanju rekel:

„Wir alle sind überzeugt, dass dieser Staat allein für sich nicht bestehen kann!“ (Beifall).

„Mi vsi smo prepričani, da Nemška Avstrija sama za se ne more živeti.“ (Navzoči so pritrdjevali.)

* * *

Kaj ima Nemška Avstrija in česa nima?

A) Živež.

Vsaka države mora imeti dosti živeža, da se prebivalstvo hrani in razvija, da vlada veselje do dela. Anglija, ki nima dosti živeža, za to pa toliko več industrije, ima vsaj bogate kolonije, katere jo zalagajo z živežem. Gorje pa drugače bogati Angliji, če bi teh kolonij ne imela! Nemška Avstrija je skoz in skoz gorata dežela in pridela žita za svoje prebivalce komaj za tri mesece. Vse drugo žito mora uvažati za drag

denar. Nemška Avstrija, ki šteje nekaj čez 6 milijonov prebivalcev, ima samo za 1·3 milijona ljudi hrane, 5 milijonov njenih prebivalcev si morajo ves živež kupiti. Nemška Avstrija ima samo 19% kmetov in 81% ljudi, ki živijo od industrije, ki so urad-

V Avstriji 81% nekmetov in le 19% kmetov.

V Jugoslaviji 18% nekmetov, 82% kmetov

niki, oficirji, trgovci, delavci i. t. d. Naša Jugoslavija pa ima 82% kmetov in samo 18% je ljudi, ki se ne pečajo z kmetijstvom.

Kaj sledi iz tega za Nemške Avstrijce?

Nemška Avstrija bo za vedno država večnih rekvizicij, kmet nikdar ne bo gospodar na svojem polju, svojega žita in svoje živine.

Avstrijski kmet bo vedno moral državi oddajati žito in živino in ne bo mogel zahtevati takih cen, ki mu gredo, ampak država bo kratkomalo sama določala ceno, tisti nesrečni „Höchstpreis“. In že danes izdelujejo na Dunaju poslavo, po kateri bo moral kmet oddajati svoje žito po predpisani ceni.

Nemško Avstrijski kmetje bodo, kakor piše dunajska „Arbeiterzeitung“, morali oddati za leto 1920—1921 celih 100 000 ton žita.

Ali veste, koliko je 100 000 ton? Ena tona je 1000 kilogramov, 10 ton je en vagon, torej 10 000 vagonov, ali če računamo vlak po 40 vagonov, znaša to 250 vlakov. Toliko bodo avstrijski kmetje za eno leto morali žita skupaj spraviti in ga po „Höchstpreisu“ prepustiti judovski „Getreideverkehrsanstalt“.

Tako delajo v Nemški Avstriji s kmetom!

Da bi smel kmet žito prosto prodajati, o tem sploh ni govora.

Minister prehrane je rekel 19. maja 1920:

„Die Freigabe des Verkehres mit Getreide ist vollkommen ausgeschlossen“.

(„Da bi se moglo z žitom prosto kupčevati, je čisto izključeno“.)

Naš kmet pa bo lahko s svojim žitom in s svojo živino razpolagal, kakor bo sam hotel.

Verbilligung der Lebensmittel!

ali Avstrija maši eno luknjo z drugo luknjo!

Nemška Avstrija, ki mora veliko žita uvažati iz Amerike, Jugoslavije i. t. d., mora to žito zelo drago plačevati, posebno, ker ima tako slab denar. Za žito, ki ga dobi od svojih kmetov, plača za kilo samo 5 do 10 kron. Za žito, ki ga dobi iz Jugoslavije pa 30 kron, žito ki ga dobi iz Amerike, približno 60 kron, ker je ameriški denar najdražji. Ker pa teh visokih cen ne morejo ljudje plačevati, doplačuje država k vsaki kili moke 20 kron, k vsaki kili masti po 36 do 44 kron.

In ne smemo se čuditi, če znaša izguba, to je

deficit za ta kunštni „Verbilligung der Lebensmittel“ za leto 1920 celih

3.744 milijonov kron.

A od kod jemljejo vse te milijarde? Sedaj na puf, pozneje pa si bodo izmišljali nove in nove davke. Nemško-avstrijski kmet, ki mu bodo žito rekvirirali za smešno ceno, bo moral plačevati še velikanske davke za to, da dobijo drugi sedaj moko bolj poceni.

To je svobodni nemško-avstrijski kmet! Glede prehrane pravi nemško-avstrijski minister Löwenfeld-Russ, da je Avstrija „ein Krüppelstaat“ in „Neue Freie Presse“ piše 3. aprila 1920 v uvodnem članku:

„Die Republik Österreich braucht die Jugoslawen wegen Einfuhr von Lebensmitteln“. („Republika Avstrija potrebuje Jugoslovane zaradi uvoza živeža.“) Nemške brošurice pa pišejo, da mi nimamo kaj jesti.

Prazen žakelj ne stoji!

Že pred vojsko so one dežele, ki tvorijo danes Nemško Avstrijo, uvažale krompir, kavo, čaj, tobak, vino, ovčjo volno, bombaž, petrolej, olje, riž in druge potrebščine. Zdaj po vojski pa morajo uvažati celo moko in meso. Neverjetno veliko denarja bo morala Nemška Avstrija izdati za živež in zraven bo prebivalstvo še gladovalo. Delavec ob svoji „Brot-, Mehl-, Fleisch-, Fett- i. t. d. karti ne bo imel kaj ugrizniti, ker bo živeža vedno primanjkovalo in bo vladala v državi večna draginja.

Če pravijo nemške bukvice: „Vse to je le mimogrede, pa se bo položaj v par letih zboljšal“, je pač to ravno tako, kot bi rekli, da bo na kamenitih Turah začela pšenica, rž i t. d. rasti. Položaj se bo samo za časa glasovanja zboljšal v B coni, ne pa v drugi Avstriji, samo da bi spravili ljudstvo v B coni na limanice.

Kar se tiče živeža, lahko to-le rečemo: Prazen žakelj ne stoji pokonci! In ta prazen žakelj, Nemška Avstrija, tudi ne bo stal, če ga ne bomo mi Jugoslovani prav močno podprli.

Da hočejo Celovčani pridržati cono A pri Celovcu, je razumljivo. Gre jim samo za žito in živino lepe Podjune in Roža.

B) Sladkor.

Nemška Avstrija nima dosti zemlje, da bi pridelala dosti žita, ona tudi ne more gojiti dosti sladkorne pese, da bi imela dosti sladkorja. To je jasno kot le kaj. Največ sladkorja ima Češka. Stara Avstrija je imela 180 fabrik za sladkor in od teh fabrik so Nemški Avstriji, kakor je povedal sam minister za prehrano Löwenfeld-Russ, ostale samo štiri, ki izdelajo za vsako osebo na leto komaj eno kilo sladkorja. Tako je govoril avstrijski minister prehrane.

Da producirajo Nemci, to je Angerer, Lemisch, Lackner i. t. d. v svojih bukvicah in cajtengah več sladkorja, to je pač lahko. Tako na primer producira brošurica „Die Wirtschaftsfrage, welche Folgen der Anschluss an Südslavien für die Kärntner-Slovenen hätte“ 500.000 meterskih centov sladkorja, tako, da bi prišlo na osebo na leto osem kil. Avstrijski minister prehrane pa samo eno kilo. Kdo ima prav?

Pričakujemo, da bodo nemške bukvice in cajtenge pred glašovanjem še več kilogramov sladkorja zašribale.

Kot dokaz naj navedem še češki list „Narodní listi“ z dne 14. maja 1920, kjer čita, da so Čehi leta 1919 izvozili v Nemško Avstrijo 1,600.450 meterskih centov sladkorja, v Jugoslavijo pa samo 124.770 meterskih stotov sladkorja.

V Nemško Avstrijo torej 13 krat več, nego v Jugoslavijo, ki je že sama pridelala sladkorja, vsaj več kakor Nemška Avstrija.

Da prodaja Nemška Avstrija sladkor po 60 K, je razumljivo z ozirom na slab avstrijski denar. Jugoslavija ima najlepše predpogoje za sladkorno industrijo. Danes ima že osem fabrik za sladkor in pridelava že danes 4 do 5 kil za osebo na leto in že letos bo pridelak še mnogo večji, tako da bo prišlo na osebo približno 24 kil.

V NEMŠKI AVSTRIJI SE PRIDELA
1 KG SLADKORJA NA OSEBO

V JUGOSLAVIJI SE PRIDELA
5 KG SLADKORJA NA OSEBO.

Nemška Avstrija ima, če gre za sladkor, tri obraze.

Prvi obraz je celovski, ki upije v svojih caj-tengah, da imajo v Celovcu dosti sladkorja, da je vse pocukrano!

Drugi obraz prosi v Pragi Čeha za sladkor, tam ga tudi dobijo, ker s takimi reveži mora imeti vsak usmiljenje!

Tretji obraz se pritožuje proti antanti, da so Čehi tako neusmiljeni in ne dajo sladkorja!

Nemška Avstrija bo glede sladkorja vedno odvisna od Čehov, Jugoslavija že danes pridelava precej sladkorja in ker ima vse predpogoje za sladkorno industrijo ga bo v par letih mogla celo izvažati.

C) Premog (Kohlen).

Premog je za industrijo vsake države največje važnosti. Kar je kruh za delavca, to je premog za fabriko. Največ premoga v stari Avstriji so imeli Čehi

in Poljaki, Nemci so ga dobivali večinoma iz Češkega. Nemška Avstrija pridelava vsako leto samo

2,000.000 ton premoga.

To niti za fabrike na Dunaju ni dosti. Glede premoga je Nemška Avstrija ravno tako odvisna od Čehov kakor glede sladkorja.

„Börsen-Wochenbericht“ piše v januarju 1920: „Das grösste Malheur für Deutschösterreich war es, dass man ihm alle Kohlenlager nahm. Die Kohlenvorkommen über die wir verfügen, liefern leider eine minderwertige Kohle und selbst von dieser haben wir zu wenig.“ (Največja nesreča za Nemško Avstrijo je bila, da so ji vzeli vse premogokope. Kar nam jih je ostalo, nam daje žalibog manj vredni premog in celo tega imamo premalo.)

Danneberg, avstrijski poslanec, piše v brošurici: „Die Not in Deutschösterreich und ihre Ursachen“ na strani 17 dobesedno:

„Wir produzieren nur ein Neuntel der Kohle, die wir brauchen. Acht Neuntel der Kohle müssen aus dem Auslande eingeführt werden.“

(„Mi pridelamo samo deveti del premoga, kar ga rabimo, osem devetin ga moramo iz tujine uvažati“.)

In „Arbeiterzeitung“ z dne 12. maja 1920 piše, da rabi Nemška Avstrija za nabavo premoga v tujini celih 20 milijard kron.

Če se pa hvalijo Nemci na Koroškem, da imajo toliko premoga, je pač to ravno tako kot pri sladkorju, tudi glede premoga imajo tri obraze.

V celovških bukvicah ga je dosti, pri Čehih ga prosijo, pri antanti se pa pritožujejo, da ga ne dobijo.

Kaj porečejo k tem celovskim lažem Dunajčani, ki so celo zimo premrazovali in trpeli na pomanjkanju premoga, da so morali že ob 9. uri spat iti, ker ni bilo luči, da so morale biti šole cele tedne zaprte, ker niso imeli s čim netiti, to je drugo vprašanje!

Naša država ima danes premoga več kot preveč, tako da pošiljamo cele vlake s premogom iz Ljubljane na Dunaj. Nemška knjižica „Wie Klagenfurt abstimmen

würde“, ki ima namen hecati v coni A, sama pripozna na osmi strani, da je dobival Celovec v mirnem času iz Trbovelj, ki ležijo danes v Jugoslaviji, vsako leto 1.045 vagonov premoga.

Nemške knjižice se pač včasih zaletijo in povejo resnico, ne da bi hotele.

D) Industrija.

Prvi predpogoj industrije je premog, ki ga Nemški Avstriji, kakor smo videli, primanjkuje. Brez premoga ni industrije, ni fabrik. Veliko fabrik mora danes v Nemški Avstriji stati, če se jih Čehi in mi ne usmilimo. O tem je treba brati samo duhajske liste, ki pač nimajo namena hecati v coni A in povejo resnico.

Drugi predpogoj vsake industrije so surovine to so: kože, volna, bombaž, ruda, i. t. d., ki se v fabriki predeluje. Nemška Avstrija nima surovin. Prej jih je dobivala iz Češkega, iz Galicije in iz jugoslovanskih dežel. Danes so te dežele za Nemško Avstrijo tujina.

Za sladkorno industrijo nima sladkorne pese, za pivovarne nima ječmena in hmelja, svoje žito porabi za živež. Za špirit bi rabila krompir, ki ga je dobivala prej iz Galicije. Tako bi mogli naštetih na stotine primerov. Vse te industrije hirajo zaradi pomanjkanja surovin.

O pivovarnah piše na primer „Börsen-Wochenbericht“ dobesedno: „Viel besser als die Lage der deutschösterreichischen, ist die der böhmischen Brauereien.“ („Veliko boljši je položaj čeških pivovarn kakor pa nemško-avstrijskih.“) O industriji za sukno piše isti list, da primanjkuje surovin, katerih ne morejo kupiti zaradi slabega denarja. Tako je pri vseh industrijah.

Tretji predpogoj za razvoj industrije je kapital. V tem oziru je nastal v Nemški Avstriji velik uničujoč preobrat. Nemško-Avstrijski denar je izgubil v tujini skoro vso vrednost. Kapitalisti iz Francije, Anglije, Italije so prišli s svojim dobrim denarjem v Nemško Avstrijo ter vse fabrike in akcije kratkomalo pokupili.

Nemško-avstrijski kapitalisti so izgubili čez noč vodstvo v industrijelnih podjetjih. Industrija za železo

NAJVEČJI ŽELEZNI RUDNIK V
NEMŠKI AVSTRIJI „ERZBERG“ V
ROKAH LAŠKEGA KAPITALA.

na Zgornjem Štajerskem je danes v rokah Lahov.
„Börsen-Wochenbericht“ piše, da je veliko akcij prišlo

v laške roke. Socijalnodemokratska vlada na Dunaju je sama prodala 10.000 akcij Lakom, da je dobila par milijonov lir za nakup živeža. Največja banka na Dunaju, „Länderbank“, je danes francoska banka, četudi nosi lepo nemško ime.

Važen pogoj za razvitek industrije je to, da niso davki previsoki. In ravno v Nemški Avstriji so davki tako visoki, da so na primer v Predarlskem raje zaprli fabrike.

„Grazer Tagespost“ z dne 26. julija (Abendblatt) pa prinaša obupno novico za avstrijsko industrijo, da so morali opustiti delo v zadnjem plavžu (Hochofen), ker nimajo koksa, da bi mogli železno rudo topiti, tako da Nemška Avstrija sama naroča železo na — Češkem.

In na Koroškem so najbolj bogati in industrijalni kraji v naših rokah. „Arbeiterzeitung“ piše 4. junija 1919: „Ein Land ohne Industrie, ohne Verkehrswege, ein zeretzter Leichnam bleibt Kärnten zurück.“ („Dežela brez industrije, brez prometnih cest, raztrgan mrlič nam ostane Koroška.“)

Omenjamo, da je največji del koroških deželnih doklad nosil rudokop za svinec v Mežiški dolini, ki je danes že jugoslovanska.

Nikakor ne smemo misliti, da pridejo vsi industrijski pridelki iz Nemške Avstrije. Kar jih je dosedaj imela, to so bile stare zaloge velike Avstro-ogrske monarhije. Kmalu bo to razprodano in Nemška Avstrija se ne bo mogla več hvaliti s svojimi industrijskimi izdelki.

Največ industrijskih izdelkov pride v Jugoslavijo iz Češkega.

Sedanja Nemška Avstrija nam pa more prav malo dati. Ona nas potrebuje desetkrat bolj, kakor mi njo. In nemška brošurica „Wie Klagenfurt abstimmen würde“ piše prav lepo na 19. strani: „Es ist kein Zweifel, dass Klagenfurt unter der Abtrennung der Zone A schwer leidet.“ („Ni dvoma, da Celovec zelo trpi, ker je cona A od njega odtrgana.)

Kaj je industrija Nemške Avstrije?

Industrija brez premoga, brez snrovin, industrija, ki je deloma že v tujih rokah! Nikakor pa ni tista industrija, kakor jo Celovčani hvalijo. Nemška-Avstrijska industrija se nam zdi, kakor stara baba, ki še vedno misli, da je lepa. Časi so minuli. In mi se za njo ne bomo navduševali!

E) Sol in les.

Soli ima Nemška Avstrija še precej, in tudi nam Jugoslovanom je ne primanjkuje, ker imamo morsko sol. Nemška Avstrija je pa vedno v veliki denarni zadregi, zato mora skoraj vso sol izvažati in prodati, da dobi za njo žito, in tako se ne smemo čuditi, če imajo v Nemški Avstriji celo „Salzkarte“. Nemške brošurice se bahajo s svojo soljo, kmetje v Nemški Avstriji pa tožijo zaradi pomanjkanja soli.

Lesu ima Nemška Avstrija tudi precej, mi Jugoslovani pa še več. Če pa bodo svoj les še nadalje tako brez glave in za slepo ceno prodajali, bodo kmalu imeli prazne skale.

Cela ziljska dolina bo v par letih izsekana, tam pač imajo Lahi najbližje in jih transport malo stane.

Zanimivo je, kako se les prodaja.

Laški kupec kupi les pri kakem lesnem trgovcu. Plača pa kupljeni les pri državni blagajni z lirami, katere porabi država v nakup živeža. Lesnemu trgovcu pa plača država prodani les v slabih nemško-avstrijskih kronah. Razume se, da potem takem tudi kmet ne more veliko dobiti za svoj les. To je žalostna stran gospodarstva v Nemški Avstriji!

To je torej resničen obraz Nemške Avstrije. Naj še enkrat naštejemo, kje jo čevelj žuli. Nemška Avstrija je mala državica brez morja. Živeža nima niti za tri mesece. Pridela za osebo na leto eno kilo sladkorja in sploh se ta industrija ne more razviti, ko nima surovin. Premoga pridela samo deveti del, kar ga potrebuje. Industrija deloma ne deluje več, zaradi pomanj-

kanja premoga in surovin, fabrike, ki še delujejo, so v tujih rokah. Soli ima še nekaj, mora jo pa pridno izvažati, da dobi živež, doma pa ima karte na sol. Les morajo kmetje prodajati, da dobi država lire za živež, kmetje pa ničvredne krone. Kmet je sploh „Stiefkind“ v Nemški Avstriji. O vsem tem pišejo nemški listi sami, le tisti pišejo drugače, ki so namenjeni za agitacijo v coni A.

Za konec

naj pove še enkrat prehranjevalni minister dr. Löwenfeld-Russ, kaj misli o Nemški Avstriji; rekel je dobesedno: „Selbst, wenn der liebe Gott vom Himmel käme, könnte er uns nicht helfen“. „Tudi če bi ljubi Bog prišel z nebes, ne mogel bi nam pomagati“. („Kärntner Tagblatt“ z dne 22. novembra 1919.) Nemške Tirolce je srečala pamet, oni hočejo proč od Avstrije, proč od Dunaja. Mi pa naj bi šli pomagat, mi naj bi noter silili? Saj nismo znoreli! Nikdar!

